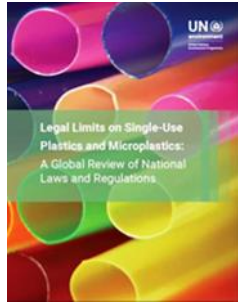

5 בינואר 2019

הודעה לתקשורת: דו"ח מחקר בנושא הגבלות על פלסטיק בשימוש חד פעמי

שנת 2019 תהיה ללא ספק 'שנת הפלסטיק' בעולם!

בישראל? קשה להניח זאת. בשבוע בו המפעל היחיד בישראל למיחזור של בקבוקי פלסטיק נסגר – אנו מפרסמים מחקר בינלאומי חדש, שעניינו השוואת החקיקה במדינות בעולם בתחום השימוש בפלסטיק. סוכנות הסביבה של האו"ם וארגון העולמי למשאבים ערכו את המחקר המשווה ב- 192 מדינות בעולם. האגודה לצדק סביבתי ערכה המחקר בישראל, בראשות כרמית לובנוב. עומר מכלוף, מתמחה במדיניות סביבתית וסטאז'ר בעריכת דין, ביצע בהצטיינות את המחקר המשפטי.

המחקר בחן מצב חקיקה ב-3 תחומים: שימוש חד פעמי בפלסטיק, שקיות חד פעמיות ומיקרובידיים¹. בישראל, בעוד שבשני התחומים הראשונים יש התייחסות בחקיקה, בנושא המיקרובידיים אין כלל חקיקה, בדומה לרוב המדינות בעולם.

אבל יתכן שהסיפור המקומי בשבוע האחרון על סגירת מפעל היחיד למיחזור בקבוקים בדרום הארץ מלמד על תמונה רחבה יותר שעניינה תרבות פוליטית וסדרי עדיפויות קצרי ראות המתעלמים מהמחיר הסביבתי המלא. שהרי עפ"י החוק, אל"ה, תאגיד מיחזור הבקבוקים שבעלות יצרני המשקאות הגדולים, ותמיר - תאגיד מיחזור האריזות של יצרני המזון ומוצרי הצריכה הגדולים, מחויבים למחזר 80% מהפסולת שהם אוספים בישראל. ואולם מפעלי מיחזור בחו"ל, שנהנים מסבסוד ממשלתי, מציעים גמול גבוה יותר עבור הפסולת². כך שבהיעדר אכיפה או תמריץ כלכלי, התאגידיים המקומיים מעדיפים לשנע את הפסולת לחו"ל, 'ענף ייצוא' שבוודאי ישגשג נוכח קוצר הראות הכרוני של ממשלת ישראל, והתעלמותה מ"טביעת הרגל הפחמנית" בעקבות שינוע והובלה. לתשומת לב הממשלה הבאה. אנחנו נמשיך ונעקוב! ומאחלים שנה חדשה 2019 עם טביעת רגל פחמנית מופחתת!

מצ"ב ממצאי הדו"ח (עמ' 2-3)

¹ חלקיקי פלסטיק מוצק קטנטנים, בטווח גדלים עשירית מיקרומטר ועד מילימטר. עשויים לרוב פוליאטילן אבל ייתכנו ממקור פטרוכימי אחר כגון פוליפרופילן. משמשים לתעשייה ומחקר בעיקר בתחום הקוסמטיקה והביורפואה. חומרים בלתי מסיסים ולכן גורמים לזיהום מים ומהווים סיכון סביבתי עבור בעלי חיים ימיים במים מתוקים ומי האוקיינוס.

² <https://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3753477,00.html>

דו"ח המחקר Legal Limits on Single Use Plastics and Microbeads

הדו"ח הגבלות משפטיות על פלסטיק לשימוש חד פעמי ומיקרובידים³ פורסם לאחרונה (באנגלית) ע"י תכנית הסביבה של האו"ם והמכון העולמי למשאבים ונחשב פורץ דרך וכמציע התבוננות חדשה על התנועה העולמית לעצירת פלסטיק לשימוש חד פעמי. הדו"ח מציג סקירה של כלי המדיניות, וכן דן במצב ההסדרה במדינות ברחבי העולם בהיבטים של ייצור, מכירה, שימוש והטמנה של פלסטיק חד פעמי.

הדו"ח מצביע על תנופה נרחבת של פעולה בשדה המדיניות, עדיין עם תוצאות מעורבות. הדו"ח נערך בתמיכת ממשלת צרפת, לאחר שנה שבה זיהום פלסטיק משימוש חד-פעמי עלה לראש סדר היום העולמי. המחברים ביססו את ממצאיהם על סקירה של כלים מחייבים משפטיים ברמת מדינה, הכוללים איסורים והגבלות, מסיים והיטלים, ואמצעי ניהול הפסולת, עידוד שימוש חוזר ומיחזור, וקידום של חלופות למוצרי פלסטיק.

בין הממצאים העיקריים:

הדו"ח מצא תנופה גוברת במדינות בעולם בהטלה של איסורים על שימוש בשקיות פלסטיק, בעוד שממוצרים מזיקים אחרים המכילים מיקרובידים ונמצאים בשימוש חד פעמי, מתעלמים במידה רבה. **66%** מהמדינות בעולם אימצו סוג כלשהו של חקיקה להסדרת שקיות ניילון, בעוד שרק **8 (4%) מתוך 192 מדינות** שהוערכו נקבעו איסורים על מיקרובידים באמצעות חוקים או תקנות ברמה הלאומית.

"העובדה שיש לנו רק כוכב אחד אומרת שאנחנו צריכים לעשות כל מה שדרוש כדי להגן על הדורות הבאים. מדינות צריכות עכשיו לעשות יותר כדי לפתח וליישם חקיקה נגד השימוש ההרסני בפלסטיק ובחומרים מיקרו פלסטיים בשימוש חד פעמי", מסרה המשנה למנכ"ל תכנית האו"ם לסביבה, הגב' ג'ויס מסויה Joyce Msuya, עם פרסום הדו"ח. וכן, "התנופה המסיבית שבנינו בשנה האחרונה במאבק העולמי שלנו נגד פלסטיק לשימוש חד פעמי, חייב להיות מגובה ומיושם במדיניות ופעולות שיובילו אותנו בכיוון הנכון".

בשנת 2015, פסולת אריזות פלסטיק היוו **47%** מפסולת פלסטיק שיוצרה ברחבי העולם, מחציתה באסיה. בעוד סין נותרה היצרנית הגדולה בעולם של פסולת אריזות פלסטיק, ארה"ב היא היצרנית הגדולה בעולם של פסולת אריזות פלסטיק לנפש, ולאחריה יפן והאיחוד האירופי. שקיות פלסטיק, פריטי פלסטיק לשימוש חד פעמי ומיקרובידים הם שלושת המקורות החשובים של זיהום פלסטיק, כאשר הפלסטיק מתואר כפריט צריכה מספר אחד בעולם. ביישומים מעסקים לצרכן, אריזות פלסטיק הן בעיקר לשימוש חד פעמי, ורובה מושלך באותה השנה בה הוא מיוצר.

3. נוסח ההודעה בעברית תורגם ונערך ע"י האגודה לצדק סביבתי AEJI להודעה שפרסמו עורכי הדו"ח UN Environment: <https://www.unenvironment.org/news-and-stories/press-release/regulatory-landscape-single-use-plastics-shows-widespread-momentum>

The Association of Environmental Justice in Israel (AEJI)
المنظمة للعدل البيئي האגודה לצדק סביבתי בישראל

"ההשפעות ההרסניות של פסולת פלסטיק על חופים, נהרות ועולם החי באוקיינוסים מלמדים שיש פערים גדולים בדרכים שבהן הפלסטיק מוסדר על ידי מדינות שונות", אמרה סלין סלסדו-לה וינה, Celine Salcedo-La Viña, עמיתת מחקר במכון העולמי למשאבים, אחת מעורכות הראשיות של הדו"ח. "דוח זה מציע שייחקרו גישות רגולטוריות מקיפות יותר, המשלבות את מחזור החיים של מוצרי פלסטיק: מן הייצור לשימוש, והפצה להטמנה. מדינות צריכות לשקול ברצינות חלופות לחומרי פלסטיק הגורמים ללפחות 8 מיליארדי דולר של נזקים בשנה".

הדו"ח מנתח מגוון רחב של שיטות להסדרה רגולטיבית ברמה לאומית של שקיות פלסטיק חד פעמיות, פרטי פלסטיק לשימוש חד פעמי ומוצרים המכילים חלקיקי פלסטיק. עם זאת, גישות אלה משתנות לפי אזור, מדינות וסוג של מוצר פלסטיק, וכוללות איסורים, אמצעים מבוססי שוק, ומנגנונים מבוססי סחר וגם כלים מתחום הכלכלה ההתנהגותית. מהלך שכזה מציג תפקיד מרכזי לממשלות, למגזר הפרטי ולחברה האזרחית לזהות ולקדם פתרונות יעילים לרגולציה והגבלת זיהום הפלסטיק.

תכנית הסביבה של האו"ם UN Environment נמצאת בחוד החנית של מובילי המאבק נגד פסולת ימית דרך קמפיין הים הנקי, אשר מאיץ בממשלות לעבור למדיניות של הפחתת פלסטיק; מעודדת את התעשייה למזער אריזות פלסטיק ועיצוב מחדש של מוצרים; וקוראת לצרכנים לשנות את הרגלי השלכת הפסולת שלהם לפני שייגרם נזק בלתי הפיך לימים שלנו. הקמפיין שהושק ב 2017, השיג התחייבויות ביותר מ- 50 מדינות, המייצגים מעל 60% של קו החוף של בעולם, כולל התחייבויות מרחיקות לכת של הודו לחסל פלסטיק המיועד לשימוש חד פעמי עד שנת 2022.

כמו-כן, אם הצמיחה בייצור הפלסטיק תימשך בקצב הנוכחי, עד שנת 2050 תעשיית הפלסטיק עשויה להיות הנושאת באחריות ל-20% מצריכת הנפט העולמית. הדו"ח יוצג במסגרת דיוני הוועידה הרביעית של האו"ם לנושאי סביבה בחודש מרץ הקרוב.

[לינק לדו"ח המלא: legal limits on Single-Use of Plastics and Microbeads](#)

למידע נוסף אנא פנו אלינו:

כרמית לובנוב carmit@aeji.org.il 052-3554737

עומר מכלוף omermaclop@gmail.com

The Association of Environmental Justice in Israel (AEJI)
المنظمة للعدل البيئي האגודה לצדק סביבתי בישראל

האגודה לצדק סביבתי בישראל הינה מרכז מחקר ומשאבים בתחומי החברה, הסביבה ותהליכי קבלת החלטות, פועלת במישור הארצי, האזורי והבינלאומי – במסגרת של מחקרים, מדיניות ועבודת שטח - לצמצום אי השוויון בתחומי סביבה ואקלים, ולקידום מעורבות פעילה והעצמה של קבוצות אוכלוסייה מוחלשות ומודרות בתהליכי קבלת החלטות בנושאי סביבה.

בין תחומי המחקר שהאגודה יזמה והשתתפה:
משילות ודמוקרטיה סביבתית, צדק אקלימי, הגירה ופליטי אקלים, סיכונים אקלימיים וביטחון אקלימי, מגדר וסביבה, שיתוף פעולה חוצה גבולות וקיימות אזורית.

www.aeji.org.il | office@aeji.org.il